

Tid Tisdagen den 8 mars 2016 kl. 15.30 – 16:45**Plats** Stora Kollegiesalen, Stadshuset**Justerat**STOCKHOLMS STAD
Kommunstyrelsen
Registraturet

Ink. 2016 -04- 11

Dnr: 145-646/2016

Till: RT

Roger Mogert

Rasmus Jonlund

Närvarande**Beslutande ledamöter**

Roger Mogert	(S) Ordförande
Rasmus Jonlund	(L) Vice ordförande
Salar Rashid	(S)
Tjia Torpe	(MP)
Micke Seid	(MP)
Ann Mari Engel	(V)
Kristina Lutz	(M)
Hanna Gerdes	(L)

Tjänstgörande ersättare

Inga Näslund (S)	för Eleonore Eriksson (S)
Henrik Lundberg (M)	för Sophia Granswed (M)
Anne-Lie Elfvén (L)	för Johan Nilsson (M)

Ersättare

Fredrik Stiernstedt	(S)
Michael Erik Svensson	(MP)
Juliana Gristelli	(V)
Sofia Lundin	(Fi)
Ulf Lönnberg	(KD)

Tjänstemän:

Stadsarkivet: Lennart Ploom, stadsarkivarie och Susanna Uppling
Kulturförvaltningen: Förvaltningschefen Robert Olsson, Ann-Charlotte
Backlund, Mårten Castenfors, Marion Hauge-Lindberg, Katti Hoflin, Patrik
Liljegren, nämndsekreterare Erika Dahlberg samt personalföreträdare
Magnus Sundin och borgarrådssekreteraren David Jonsson.

§ 4**Biblioteksplan 2016-2020**

Dnr 1.1/2591/2015

Beslut

Kulturnämnden beslutar enligt förslag från ordförande Roger Mogert m.fl. (S), Micke Seid m.fl (MP) och Ann Mari Engel (V) med ersätтарыttrande från Sofia Lundin (Fi):

- Att i huvudsak godkänna förvaltningens förslag till beslut.
- Att därutöver anföra:

Stockholmarnas tillgång till kultur och eget kulturskapande ska öka. Förslaget på ny biblioteksplan visar hur biblioteken spelar betydande roller i detta och stadens övergripande arbete i linje med vision 2040 – Ett Stockholm för alla.

Stockholms bibliotek är och ska vara öppna institutioner som gynnar demokrati och gemenskap samt bidrar till kunskap och läsning.

Biblioteken är och ska också vara inkluderande och utvecklas i nära dialog med stockholmare och samarbetspartners. Vidare ska skolbibliotekens roll stärkas och folkbiblioteken nå fler.

Biblioteksplanen ligger till grund för bibliotekens fortsatta målgruppsarbete. Biblioteksverksamheternas breda utbud möjliggör något angeläget för alla förutsatt att tilltalet är det rätta, vid rätt tidpunkt och på rätt plats. Vi ser särskilt fram emot utvecklingen av det rörliga biblioteket samt uppdragsbiblioteken, med dess möjligheter till nya former av uppsökande verksamhet, exempelvis samarbeten med förskolor, kriminalvård, arbetsplatser och äldreboenden samt genom spontana besök av biblioteket på platser där människor rör sig.

Då biblioteksplanen avser stadens samlade biblioteksverksamhet ser vi fram emot en bred remittering av ärendet och därmed värdefulla inspel från stadsledningskontoret, nämnder och bolag innan planen antas av fullmäktige. Biblioteksverksamhet har stor betydelse för exempelvis äldreboende och förskolor samtidigt som den är beroende av en rad andra nämnders beslut och förhållningssätt kring exempelvis stadens IT-struktur och stadsdelars trygghetsarbete.

Biblioteken är en central resurs i stadens arbete för ett Stockholm för alla.

Handlingar i ärendet

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande i rubricerat ärende från 2016-02-18.

Sammanfattning

Förslaget till biblioteksplan har tagits fram genom ett inkluderande

arbetssätt, där stor tonvikt har lagts vid medarbetarnas deltagande, främst inom Stockholms stadsbibliotek, som hållit i arbetet.

Här är världen större – biblioteksplan för Stockholms bibliotek 2016-2020 innefattar, utöver bakgrundsbeskrivning och styrande lagstiftning, områdena mission, inriktning och kärna, utvecklingsområden för folkbiblioteken samt målbild för skolbiblioteken.

Missionen för Stockholms stads bibliotek lyder: I biblioteket tar människan makt över språk, fantasi och kunskap. Här är världen större.

Nämndens behandling av ärendet

Framlagda förslag till beslut

- 1) Ordföranden Roger Mogert (S) föreslår att kulturnämnden beslutar enligt förslag från Roger Mogert m.fl. (S), Micke Seid m.fl (MP) och Ann Mari Engel (V) med ersättaryttrande från Sofia Lundin (Fi) (se beslutet)
- 2) Rasmus Jonlund m.fl. (L) med ersättaryttrande av Ulf Lönnberg (KD) föreslår att kulturnämnden beslutar enligt kulturförvaltningens förslag:
 - Att nämnden godkänner förslaget till biblioteksplan
 - Att ärendet hemställs till kommunfullmäktige
- 3) Kristina Lutz (M) föreslår att kulturnämnden beslutar enligt följande:
 - Att delvis bifalla förvaltningens förslag till beslut
 - Att uppdra åt kulturförvaltningen att komplettera biblioteksplanen 2016-2020 enligt vad som anförs nedan

Stadens bibliotek är mycket populära och fyller en viktig funktion inom kulturen såväl som i utbildningssyfte. För att stadens bibliotek även framöver ska vara centrala i stadens kulturverksamheter och bland stockholmarna, är det också viktigt att de upplevs som moderna och i takt med tiden. Det är därför positivt att staden, genom ett inkluderande arbetssätt, tagit fram en ny biblioteksplan för de kommande åren för att uppdatera verksamheterna.

Vi vill dock gärna se att tillgängligheten till stadens biblioteksverksamheter ska öka genom förbättrade öppettider, men också genom att bredda e-boksutlåningen.

Under de senaste åren, innan maktskiftet i staden, satsade Alliansen på att tillgängliggöra stadens bibliotek, bland annat genom att inrätta de så kallade tunnelbanebiblioteken. Dessa finns idag i anslutning till flera tunnelbanestationer i Stockholm. Det är en positiv utveckling, men vi kan ännu mer. Idag öppnar de ordinarie biblioteken först klockan tio, då många stockholmare redan är på jobbet eller i skolan. Det skulle därför underlätta vardagspusslet om biblioteken hade morgonöppet med start från klockan sju. Det måste vara möjligt för stockholmarna att låna böcker eller besöka biblioteken innan jobbet, skolan eller förskolan. Därför vill vi att kulturnämnden ska inleda ett pilotprojekt med morgonöppna bibliotek, där fokus ska vara bibliotek som ligger i anslutning till större knutpunkter som t ex Medborgarplatsen, Gullmarsplan, Kulturhuset, Fridhemsplan, Alvik eller Brommaplan. Vi tycker även att man bör undersöka möjligheten att utöka öppettiderna kvällstid.

Vi saknar även resonemang om hur Stockholms stad ska klara av att upprätthålla lag och ordning på stadens bibliotek. Under det senaste året har ett flertal av stadens bibliotekverksamheter fått stänga till följd av omfattande ordningsstörningar. Detta drabbar dessvärre både personal och de biblioteksbesökare som vistas på biblioteken, och försämrar kraftigt tillgängligheten för alla. Vi har länge drivit på för att staden ska kunna ta in ordningsvakter för att förebygga oroligheter och förhindra ordningsstörningar. Trots att kulturnämnden verkar vara överens om att ordningsfrågan är viktig när vi diskuterar tillgängligheten till stadens bibliotek, finns inga som helst förslag till åtgärder i den nya biblioteksplanen, vilket är mycket olyckligt.

Att biblioteksutbudet går att nå även digitalt är avgörande för ökad tillgänglighet. Det finns människor som av olika anledningar inte har möjlighet att besöka biblioteken fysiskt, och då är det viktigt att det finns möjlighet att nå biblioteksverksamheterna på distans. Däremot är det fortfarande dyrt för staden att låna ut e-böcker, vilket grundar sig i dyra upphovsrättsavtal. Vi anser att staden bör se över möjligheten att omförhandla avtalen i syfte att få ner kostnaderna och i förlängningen också öka utlåningen av e-böcker

Beslutsgång

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt förslag från Roger Mogert m.fl. (S), Micke Seid m.fl. (MP) och Ann Mari Engel (V) med ersättaryttrande från Sofia Lundin (Fi).

Reservation

Rasmus Jonlund m.fl. (L) med ersättaryttrande av Ulf Lönnberg (KD) reserverar sig mot beslutet till förmån för förvaltningens förslag.

Kristina Lutz (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för sitt eget förslag.

Särskilt uttalande

Särskilt uttalande lämnas av Rasmus Jonlund m.fl. (L) med

ersättaryttrande från Ulf Lönnberg (KD) enligt följande:

Det är positivt att en ny biblioteksplan nu äntligen presenteras. För oss liberaler är biblioteken ryggraden i bildningssamhället.

Vi håller med om mycket av det som presenteras i den nya biblioteksplanen, inte minst delarna om det ökade behovet av digitalisering på biblioteken. Den digitala utvecklingen är något positivt som bör bejakas. Moderna bibliotek ska maximera sitt läsfrämjande uppdrag i både det digitala och fysiska rummet.

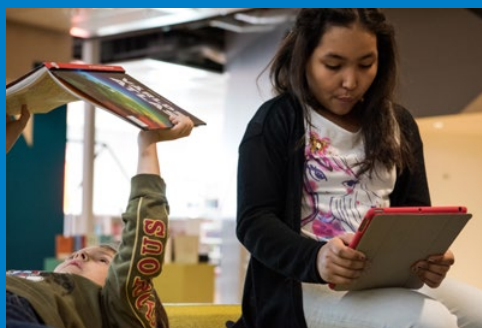
Biblioteksplanen för 2016-2020 lämnar dock en del att önska. Ordningsproblemen och bristen på trygghet är en av de största utmaningarna för Stockholms bibliotek framöver, och vi hade gärna sett att biblioteksplanen på något sätt adresserade dessa problem och kom med förslag på hur de kan lösas. Stockholms bibliotek rapporterade under första halvåret 2015 lika många incidenter av våld, hot och trakasserier som under hela 2014 enligt siffror från kulturförvaltningen. Det handlar inte om bara folk som pratar ”för högt” utan också om reella hot och brott. Lika lite som vi ska acceptera att människor blir utsatta för våld, hot och trakasserier på torget kan vi naturligtvis göra det på biblioteket. Bibliotek ska vara trygga för alla, oavsett stadsdel. Hot och våld ska aldrig accepteras och bibliotekspersonal måste känna att de får ett fullgott stöd av arbetsgivaren i detta. Det är en självklarhet för varje liberal.

Biblioteken ska värna yttrandefriheten. Utbudet ska inte innebära inskränkningar utifrån ideologiska, politiska eller religiösa synpunkter. Den senaste tiden har det förts många diskussioner om censuren vara eller icke vara på biblioteken, exempel i närtid är diskussionerna kring Tintin och Lilla Hjärtat. Censuren är bedräglig som politiskt verktyg då den gör våld på de principer som är det fria samhällets utgångspunkt, fria människors förmåga, rätt att ha fri tillgång till information och fritt uttrycka sina åsikter. Om detta skrivs ingenting i biblioteksplanen. För oss liberaler är det självklart att biblioteken finns till för att tjäna allmänheten genom fri tillgång till information – och att de ska göra det även fortsättningsvis. Kring demokrati, yttrandefrihet och åsiktsbildning hade vi därför önskat ett mer utförligt resonemang.

Vid protokollet,
Erika Dahlberg

Här är världen större: Biblioteksplan för Stockholms bibliotek 2016-2020

*I biblioteket tar människan makt över språk,
fantasi och kunskap. Här är världen större.*

Stockholms stads bibliotek

Inom Stockholms stad finns ett 40-tal folkbibliotek, Kulturhuset Stadsteaterns profilbibliotek, det digitala biblioteket biblioteket.se och över 160 kommunala skolbibliotek. Därtill bedrivs biblioteksverksamhet på fristående skolor, sjukhus, häkten, äldreboenden och träffpunkter och uppsökande biblioteksverksamhet i form av en bokbuss, pop up-bibliotek och annan mobil biblioteksverksamhet.

Här är världen större: Biblioteksplan för Stockholms bibliotek 2016-2020

Biblioteksplan för Stockholms bibliotek 2016-2020 är ett strategiskt, övergripande dokument, som innefattar folkbiblioteken inom Stockholms stadsbibliotek, biblioteken inom Kulturhuset Stadsteatern och skolbiblioteken i utbildningsförvaltningens regi och ansvarsområde.

Efter att biblioteksplanen trätt i kraft, arbetar respektive organisation vidare med verksamhetsplaner och strategiska handlingsplaner. Stockholms stadsbibliotek tar under 2016 fram en strukturplan och utbildningsförvaltningen tar under 2016 fram en skolbiblioteksplan¹.

Bibliotekstypernas olika ansvarsområden

Folkbiblioteken i Stockholm fokuserar på att stimulera läslust, bildning och demokratiska samtal. Detta görs genom litteratur i olika format, samtal om litteratur, samtal om samhällets utveckling, läsinspiration, lärstöd samt vägledning i språk och samhällsdeltagande. Folkbiblioteket har en samhällsservicefunktion för stockholmarna men det är inte bibliotekets primära uppdrag. Genom samverkan med andra parter kan biblioteken identifiera människors behov och vägleda vidare.

I folkbibliotekens roll ingår att samverka med förskolor och skolor i Stockholms stad. Folkbiblioteken är förskolans primära bibliotek och utgör också ett komplement till skolornas egna bibliotek. I dialog med läsombud, pedagoger och skolbibliotekspersonal utformar folkbiblioteken sin verksamhet för, med och av barn.

Skolbiblioteken är skolelevs primära bibliotek och fokuserar på att utgöra en resurs för läslust, språkutveckling och lärande i elevernas skolvardag. Skolbiblioteken är också lärarnas primära biblioteksresurs för stöd och samarbete i fråga om undervisningen.

¹ "Utbildningsnämnden ska ta fram en skolbiblioteksplan under 2016 i syfte att verka för läsning och bildning i Stockholms skolor och förskolor." Stockholms stads budget för 2016, s. 237

Stockholms utveckling

Stockholm växer. 2020 beräknas Stockholm vara en miljonstad¹. Av de runt 17 000 människor som årligen tillkommer i staden är hälften nyfödda barn och hälften människor som flyttar hit, varav en betydande del från andra länder². De kommande åren förväntas många människor på flykt anlända till Sverige och Stockholm. Oavsett hur många människor som föds i, eller flyttar till Stockholm, så kommer det att ställa krav på samhällets funktioner att möta ett större, och kanske förändrat, behov av samhällsservice. Behovet av bibliotek kommer att bli ännu större och bibliotekens förmåga att möta det behovet allt viktigare.

Stockholm utvecklas, både framåt och bakåt. På totalen har medellivslängden ökat och folkhälsan förbättrats. Det ekonomiska välståndet och sysselsättningsgraden ligger högt i jämförelse med andra städer. Valdeltagandet har ökat. Men skillnaderna i staden är stora såväl inom arbete, utbildning och välstånd som inom hälsa, trygghet och deltagande. Etnicitet, kön, utbildningsnivå och bostadsområde är faktorer som spelar roll för stockholmarnas möjligheter att styra sitt liv.³ Likaså är den digitala klyftan fortfarande betydande. En fjärdedel av svenskarna anser sig inte datorkunniga, lika många under 65 år som över 65 år. Det finns också en stor grupp som har internet men som inte använder sig av det.⁴

Vidare befinner sig Stockholm, liksom Sverige i stort, i en tid där det digitala inte längre är en värld vid sidan av den fysiska. Det analoga och det digitala samhället är sammanflätat. Allt fler, framförallt barn och äldre, använder internet och såväl den smarta telefonen som surfplattan är en del av allt fler människors vardag.⁵ Samtidigt har det fysiska kulturevenemanget fortsatt stor betydelse, som

en del i en mentalitet av gemenskapsbyggande.⁶ I det gemenskapsbyggande finns också en trend av medinflytande och medskapande. Många vill idag vara med och skapa kultur och annat, exempelvis genom att skapa, äga och finansiera tillsammans.⁷

Som en del av digitaliseringen utvecklas informations- och kommunikationsflöden till att bli allt mer individanpassade, vilket skapar risk för att hamna i så kallade filterbubblor, där information filtreras efter varje individs intressen, åsikter och användarmönster. Dataanalys används alltmer för målgruppsanpassning, samtidigt som tilltron till traditionella medier minskar och sociala medier hela tiden ökar i betydelse.⁸ Detta ställer allt högre krav på källkritik och perspektiv.

Uppdraget till Stockholms stads verksamheter är att agera för en sammanhållen stad och minska skillnader mellan människor i stadens olika delar. Barn och unga prioriteras, liksom likvärdig tillgång till biblioteksverksamhet i staden. Skillnaderna mellan Stockholms olika stadsdelar ska minska.

Skolbiblioteken spelar en central roll för ökad läskunnighet och ska ha grundläggande bemanning. Skolbibliotekariernas kunskap och engagemang ska tas tillvara och utgöra en naturlig del av skolans undervisning. För en sådan utveckling är det av stor vikt att eleverna i möjligaste mån möts av utbildade bibliotekarier i skolbiblioteken.

De profilerade biblioteken inom Kulturhuset Stadsteatern fortsätter sin utveckling av verksamheten och det fysiska biblioteksrummet. Ett medvetet arbete som syftar till att ligga i framkant av biblioteksutvecklingen.

1 *Statistik om Stockholm: Befolkningsprognos 2015*, Stockholms stad, Stockholm, 2015, s 3

2 *Skilnadernas Stockholm: kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm, 2015*, Stockholms stad, Stockholm, 2015, s 14

3 *Skilnadernas Stockholm: kommissionen för ett socialt hållbart Stockholm, 2015*, Stockholms stad, Stockholm, 2015, s 80 f

4 Findahl, Olle och Davidsson, Pamela, *Svenskarna och Internet. [Elektronisk resurs]* 2015, SE, Stockholm, 2014, kap 2, s 2 f

5 Findahl, Olle och Davidsson, Pamela, *Svenskarna och Internet. [Elektronisk resurs]* 2015, SE, Stockholm, 2014, kap 1, s 7

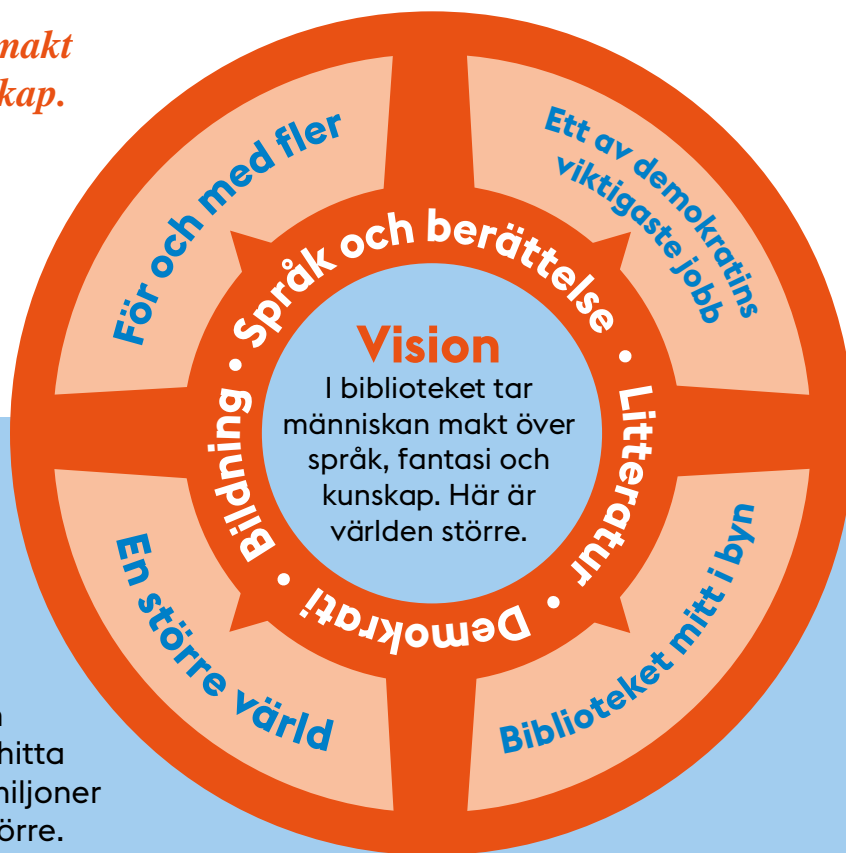
6 *Samhällstrender och kulturvanor. Rapport 2015:3*, Myndigheten för kulturanalys, Stockholm, 2015, s 31 f

7 *Samhällstrender och kulturvanor. Rapport 2015:3*, Myndigheten för kulturanalys, Stockholm, 2015, s 29

8 *Samhällstrender och kulturvanor. Rapport 2015:3*, Myndigheten för kulturanalys, Stockholm, 2015, s 33 ff

Stockholms bibliotek: Inriktning och kärna

I biblioteket tar människan makt över språk, fantasi och kunskap. Här är världen större.

Ett demokratiskt samhälle förutsätter ett bildat folk. Biblioteket är språkets, den fria litteraturens, bildningens och demokratins bastion. Här kan stockholmarna odla sitt inre, hitta nya stigar och fördjupa sig i miljoner nya världar. Här är världen större.

Språk och berättelser ger makt och perspektiv. Att väcka lust och erbjuda verktyg för människan att använda språket för att vidga sina vyer, styra sitt liv och påverka samhället är Stockholmsbibliotekens främsta uppgift. Bibliotekets medarbetare bär och tolkar uppgiften.

Litteratur är berättande utan gränser. I Stockholms bibliotek finns det nya, det äldre, det smala, det populära, det kontroversiella och det tillrättalagda. Biblioteket dömer inte. Men biblioteket tar upp, lyfter fram, problematiserar, rekommenderar. Samtalet om litteraturen är lika viktigt som litteraturen i sig.

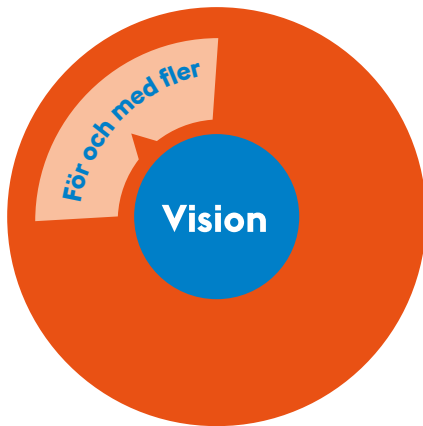
Bildning är långt mer än kunskap och vetenskap. I Stockholms bibliotek finns möjlighet till bildning,

informationsinhämtning och källkritik. I skolbiblioteken läggs grunden för barns och ungas medie- och informationskunnighet. Tillsammans med olika samarbetspartners är biblioteket handledare och rådgivare för livslångt lärande och delaktighet – oavsett kanal och format – i samhället.

Demokrati är bibliotekets fundament. Biblioteket tar ställning för demokrati, yttrandefrihet och fri åsiktsbildning. Här förs samtal med bredd och djup om de frågor som berör i samhället. Här ryms även det obekväma och kontroversiella. Biblioteket förvaltar uppgiften med ansvar genom att problematisera, sätta i sammanhang, ställa frågor och ge olika perspektiv.

Utvecklingsområden för folkbiblioteken

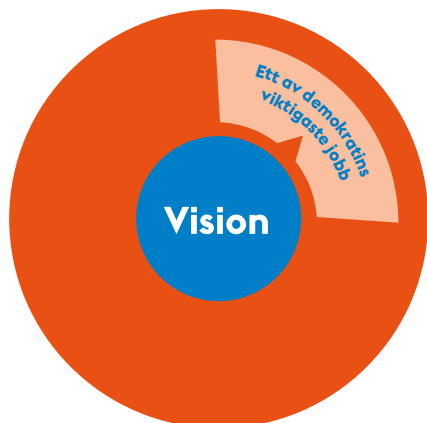
För och med fler

Biblioteket finns för alla. De vana biblioteksanvändarna är grundpelare i verksamheten och dess utveckling. Men biblioteket ska särskilt satsa på att komma i kontakt med nya användare. Biblioteket ska arbeta målmedvetet för att vara angeläget för alla stockholmare, oavsett läsvana, deltagande i samhället eller kunskaper i svenska. Biblioteket ska möta stockholmarna, även de som inte själva tar kontakt med biblioteket.

Biblioteket är användarnas och utvecklas av användarna. Allt som sker i biblioteken ska göras med användaren i fokus, liksom med strävan efter att vara relevant för fler. Biblioteksverksamheten formas genom användarnas och de potentiella användarnas behov och deltagande. Interaktion med stockholmarna styr bibliotekens utveckling. Det ska finnas goda möjligheter för användarna att ta egna initiativ. Samarbeten med andra parter är en viktig del av den användarorienterade utvecklingen.

Biblioteket ska känna sina användare väl genom att användarna påverkar och deltar i att utforma verksamheten men också genom exempelvis systematisk områdeskartläggning, fokusgrupper, dialog och undersökningar. Biblioteket ska också ha god kännedom om varför människor inte använder biblioteket. Biblioteket ska arbeta evidensbaserat med att nå nya användare. Vana biblioteksanvändare ska tas tillvara som viktiga ambassadörer för mötet mellan biblioteket och nya användare.

Ett av demokratins viktigaste jobb

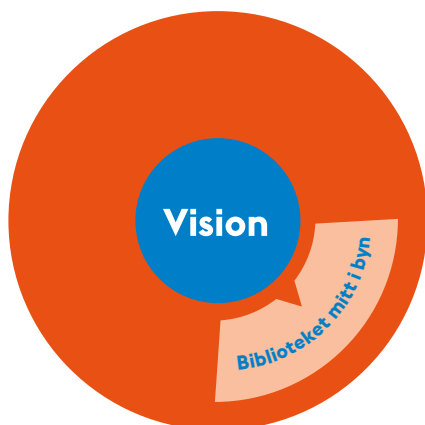
Den viktigaste bäraren av biblioteksuppdraget är medarbetaren. Bibliotekets medarbetare vandrar med användaren på den livslånga resan. Det är ett av demokratins viktigaste jobb.

Arbetet bottnar i relationen med stockholmaren. Genom professionalism och engagemang skapas förtroende mellan bibliotek och människor. En biblioteksmedarbetare har inte alla svar men gör allt i sin makt för att vägleda besökaren till svaret. Ett nyfiket förhållningssätt och ett ständigt lärande är en del av den moderna rollen som biblioteksmedarbetare. Bibliotekets medarbetare ska ha förutsättningar och mandat att agera serviceinriktat och problemlösande. Eftersom biblioteket välkomnar alla, ska varje besökare bli sedd och välkommen. Bibliotekets medarbetare ska möta besökarna med värme, personlighet och mod.

Medarbetarna ska kunna använda sina skiftande kompetenser och egenskaper för att möta användarnas skiftande behov. Biblioteket möter varje människa där hen befinner sig. Alla medarbetare som arbetar publikt ska ha generell biblioteks kompetens men kan utöver det också vara specialister inom ämnesområden, målgrupper eller metodik. Att bidra till att den egna kompetensen kommer fler till del, liksom att ta ansvar för den gemensamma helheten är en bärande del av medarbetarskapet.

Bibliotekets medarbetare ska röra sig och arbeta synligt i biblioteket, även med utveckling inom sina specialistområden. Eftersom bibliotekets medarbetare älskar berättelser och litteratur, ska litteraturen och läsningen synas och höras i biblioteksrummet. Medarbetarens roll och specialistområde ska vara tydligt i biblioteksrummet.

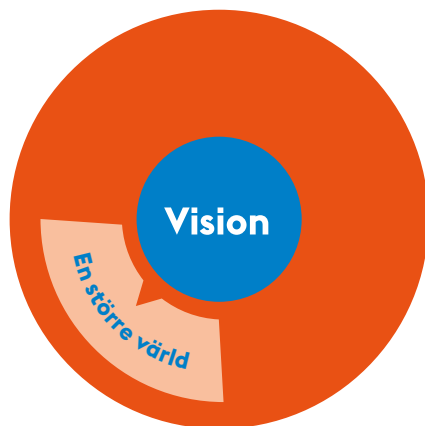
Biblioteket mitt i byn

Bibliotekstjänster ska finnas nära till hands. Biblioteken prioriterar öppettider efter stockholmarnas önskemål och behov. Graden av personaltäthet kan variera efter behov under veckans timmar. Bibliotekets medarbetare ska kunna dyka upp på väntade och oväntade platser, söka upp, leta sig in. Biblioteket utanför biblioteksrummet blir alltmer en bärande del av biblioteksutveckling och kommunikation. Att vara biblioteket mitt i byn innebär ett stort åtagande.

Biblioteken ska vara placerade och utformade efter stockholmarnas skiftande behov och kan vara olika avseende inriktning, aktivitetsnivå och atmosfär. Bibliotek kan fylla närhetsbehov men också behov av specialisering. I Stockholm finns biblioteksverksamheten inom flera delar:

- **Lokala bibliotek.** Lokala bibliotek fungerar som nav för språk, litteratur och kunskap i sitt närområde – som ett tryggt vardagsrum. Biblioteken ska kunna profilera sig ihop med de boende i området. Här bör liv och tystnad om möjligt kunna avgränsas genom uppdelning av lokalen men framförallt genom variation över veckans timmar.
- **Nodbibliotek.** Inom Stockholm växer ett antal nodbibliotek fram. Här ska liv och lugn i olika rum finnas, liksom ett brett utbud av litteratur och program. Här ska finnas plats för tystnad, plats för samtal och plats för skapande. Här kan också finnas profilerade delar.
- **Rörliga biblioteket.** Biblioteket ska röra sig flexibelt över staden genom bokbussar, pop up-bibliotek och annan tillfällig biblioteksverksamhet. Genom uppsökande, insatsinriktad verksamhet ska biblioteket ta sig till människor som inte tar sig till biblioteket. I det rörliga biblioteket finns profilerad biblioteksverksamhet som resurs för hela staden.
- **Uppdragsbibliotek.** Biblioteket driver verksamhet på uppdrag av andra parter. Uppdragsverksamhet bedrivs genom tydliga avtal mellan parterna, där uppdragsgivarens behov och uppdragstagarens kompetens och möjligheter möts.
- **Digitala biblioteket.** Väl utvecklade digitala bibliotekstjänster, med www.biblioteket.se som knutpunkt, är en betydande del av biblioteket. Det digitala biblioteket ska vara tätt knutet till de fysiska biblioteken. Digital och fysisk biblioteksverksamhet bör utvecklas hand i hand och bibliotekstjänsterna vara funktionellt samspelade. Digitala bibliotekstjänster ska utvecklas ihop med biblioteksanvändarna och externa samarbetspartners. Den tekniska infrastrukturen i biblioteken ska vara väl fungerande.
- **Kulturhuset stadsteaterns profilerade bibliotek.** Bibliotek som vänder sig till specificerade åldersgrupper och/eller målgrupper intresserade av vissa utvalda ämnen. På dessa bibliotek möts besökarna av en personalgrupp med god pedagogisk kunskap och stor kännedom om de specifika ämnesområden som representeras på respektive bibliotek. På Kulturhuset Stadsteatern inryms sex profilerade bibliotek; Rum för Barn, TioTretton, Lava Bibliotek & Verkstad, Bibliotek Plattan, Bibliotek Film & Musik samt Serieteket.

Biblioteket är en lugn frizon men det är också en plats för samtal och för provande. I biblioteket ska tydlighet råda kring vilken atmosfär och ljudnivå som är gällande. Genom variationen av bibliotekstyper ska biblioteken tillsammans kunna möta de varierande behov av lugn, meningsutbyte, inspiration och kunskapsinhämtning som är bibliotekets uppdrag att möta. För att klara detta ska bibliotekslokalerna vara moderna, fräscha och funktionella och skapa möjlighet till zonindelning och avgränsning. Veckans timmar ska också kunna användas effektivt för att skapa balans och variation i ljud- och aktivitetsnivå.

En större värld

Biblioteket kan ta människor vart som helst. För att kunna leda människan vidare på litteraturens och bildningens outgrundliga vägar ska bibliotekets kärna vara tydlig, men i ständig rörelse. Bibliotekets basverksamhet – litteratur i olika format, samtal om litteratur, samtal om samhällets utveckling, läsinspiration, lärostöd samt vägledning i språk och samhällsdeltagande – ska vara tydlig, såväl för medarbetare som för användare. Ständig lokal områdesbevakning är ett sätt att hålla basverksamheten relevant för användarna på de arenor – fysiska och digitala – där användarna finns. Utöver basverksamheten ska bibliotekets verksamhet formas genom användarnas deltagande. I biblioteket är världen större.

Synlighet, rörlighet och deltagande är prioriterade områden. Den rörliga biblioteksverksamheten, liksom en stor del av basverksamheten och kommunikationen ska vara riktad till människor som står långt ifrån läsning eller delaktighet i samhället. Nya stockholmare ska väl känna till bibliotekets utbud och verksamhet.

Biblioteksverksamhet för, av och med barn, liksom verksamhet för, av och med ungdomar ska utvecklas ständigt. Barnverksamheten och ungdomsverksamheten ska vara samordnad mellan biblioteken, så att kunskapsutbyte och kompetensutveckling kommer alla besökare till del. Att arbeta inspirerande kring ungdomslitteratur, vidga filterbubblor och möta ungdomar är ett särskilt viktigt område under denna period.

Stockholms stadsbibliotek ska vara ett internationellt bibliotek snarare än ha ett internationellt bibliotek. Flerspråkighet ska genomsyra biblioteksverksamheten. I takt med att Stadsbiblioteket förnyas, integreras Internationella biblioteket i Stockholms stadsbiblioteks hela verksamhet.

Biblioteket ska finnas väl tillgängligt för människor med olika funktionsvariationer. Det innebär att alla besökare, oavsett läsförmåga, läsförståelse eller andra förutsättningar, ska ha god tillgång till bibliotekets verksamhet och delta i att utforma den.

Uppdraget att främja demokrati och fri åsiktsbildning ska genomsyra programverksamhet och mediearbete. Att vara biblioteket mitt i byn innebär att vara det lokala navet för samtal och demokratiutveckling i lokalsamhället. Biblioteket ska erbjuda perspektiv och öppna för samtal. Biblioteket ska erbjuda expertkunskap och handledning kring modern källkritik.

Biblioteket ska ha flexibilitet och lyhördhet inför stockholmarnas förändrade behov. Exempelvis kan den prognostiserade inflyttningen av människor på flykt från andra länder komma att kräva omprioriteringar i verksamheten och nya arbetssätt. Likaså kan annan oförutsägbar eller snabb utveckling komma att kräva snabba och tydliga prioriteringar. Som en del av den offentliga förvaltningen, ska biblioteket förhålla sig professionellt och behovsriktat till detta.

Målbild för skolbiblioteken

Strategisk handlingsplan fastställs i Stockholms stads skolbiblioteksplan.

Skolbibliotekets funktion

Skolbiblioteket ska vara en central plats i skolan för att utforska, upptäcka och reflektera. I skolbiblioteket finns möjlighet till skolarbete, kulturupplevelser och en stunds lugn mellan lektionerna. Men skolbiblioteket är mycket mer än ett fysiskt rum, det är en pedagogisk verksamhet som pågår överallt där elever och lärare finns. Medier och lärresurser ska finnas tillgängliga för elever och lärare både i skolan och hemifrån via digitala verktyg. Verksamheten ska följa och utformas efter skolans styrdokument och elevernas skiftande behov.

Skolbibliotekariens kompetens

Skolbibliotekariens kunskap och engagemang ska utgöra en naturlig del i elevernas lärande och språkutveckling. Skolbibliotekarien är en pedagog som arbetar i nära samarbete med skolans andra pedagoger så att eleverna optimerar sitt lärande. Med sitt kunnande inom litteratur och läsutveckling vägleder och inspirerar skolbibliotekarien till ökat läsande. Medie- och informationskunnighet liksom ett datalogiskt tänkande och kunskap om digitala verktyg är grundläggande för ett lärande i vår tid. Skolbibliotekarien bidrar här med sin expertkompetens till både elever och lärare.

Elevers behov i fokus

Skolbiblioteket ska värna mångfald och likvärdighet. Varje elev ska ha tillgång till läsupplevelser och information på det sätt som fungerar bäst för den enskilde eleven. Skolbiblioteket ska ha ett rikt och varierat medieutbud och erbjuda flera vägar till läsande och lärande: skön- och facklitteratur, tal- och ljudböcker, e-böcker, film och böcker på olika språk. Skolbibliotekarien stödjer, utmanar och lotsar eleverna vidare vid val av medier och sökstrategi.

Samordning och samverkan

Samordnade insatser leder till ökad skolbiblioteksutveckling. Skolorna delar bibliotekssystem och har tillgång till stöd från utbildningsförvaltningens skolbibliotekskonsulenter. Alla kommunala grundskolor har tillgång till ett gemensamt cirkulationsbibliotek för lån av skönlitteratur i klassuppsättning samt till ett mångspråksbibliotek med böcker på olika språk. Skolbibliotekarien utvecklar sin yrkesroll genom kollegialt lärande i olika nätverk. Samarbete med folkbiblioteket stärker barns och ungas livslånga lärande.

Stockholms bibliotek 2016-2020:

Lagstadgat uppdrag

De offentliga biblioteken styrs av bibliotekslagen. 2014 trädde en ny bibliotekslag i kraft. I denna lag förtydligas bibliotekens uppdrag inom flera områden. Biblioteken har ett antal viktiga uppdrag:

- Biblioteken ska *”verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning”*
- Biblioteken ska *”främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt”*
- Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska *”präglas av allsidighet och kvalitet.”*
- *”Alla elever ska ha tillgång till skolbibliotek”*
- Biblioteken ska *”ägnas särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning”*
- Biblioteken ska *”ägnas särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska”*
- Folkbiblioteken ska *”ägnas särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar”*
- Folkbiblioteken ska *”verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet”*
- *”I syfte att ge alla tillgång till landets samlade biblioteksresurser ska bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet samverka.”*

Bibliotekens uppdrag grundas också i UNESCO:s folkbiblioteksmanifest, respektive skolbiblioteksmanifest, där bibliotekens roller beskrivs:

”Folkbiblioteket skall som lokalt kunskapscentrum göra alla slag av kunskap och information lätt tillgänglig för sina användare.

Folkbiblioteket är till för alla, oberoende av ålder, ras, kön, religion, nationalitet, språk eller samhällsklass. (---).”¹

”Som stöd för studierna erbjuder skolbiblioteket tjänster i form av informationssökning, via litteratur och andra medier. Det ger hela skolsamhället möjlighet att utveckla ett kritiskt tänkande genom att mer effektivt kunna hantera informationskällorna. (---)”²

¹ Unescos folkbiblioteks- och skolbiblioteksmanifest [Elektronisk resurs], Svenska unescorådet, [Stockholm], 2006, s 9

² Unescos folkbiblioteks- och skolbiblioteksmanifest [Elektronisk resurs], Svenska unescorådet, [Stockholm], 2006, s 13

Bibliotekslagen

1 § I denna lag finns bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet. Det allmänna biblioteksväsendet består av all offentligt finansierad biblioteksverksamhet och utgörs av:

1. folkbibliotek,
2. skolbibliotek,
3. regional biblioteksverksamhet,
4. högskolebibliotek,
5. lånecentraler, och
6. övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet.

Ändamål

2 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt.

Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Ansvarsfördelning

3 § Bibliotekshuvudmän är kommunerna, landstingen, staten och, i fråga om vissa skolor, enskilda.

1. För folkbibliotek ansvarar kommunerna.
2. För skolbibliotek ansvarar kommuner, landsting, staten eller enskilda huvudmän i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. skollagen (2010:800).
3. För regional biblioteksverksamhet ansvarar landstingen och de kommuner som inte ingår i ett landsting.
4. För högskolebibliotek vid universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434) ansvarar staten.
5. För lånecentraler ansvarar staten.
6. För övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet ansvarar den som enligt särskilda bestämmelser är huvudman för verksamheten.

Om ett kommunalt eller statligt bibliotek drivs av någon annan än huvudmannen ansvarar huvudmannen för att den som driver biblioteket följer bestämmelserna i denna lag.

Prioriterade grupper

4 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

1. de nationella minoritetsspråken,
2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och
3. lättläst svenska.

Folkbibliotek

6 § Varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov.

Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

7 § Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

9 § På folkbiblioteken ska allmänheten avgiftsfritt få låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur under en viss tid oavsett publiceringsform.

Första stycket hindrar inte att folkbiblioteken tar ut

1. ersättning för kostnader för porto, fotokopiering och andra liknande tjänster, och
2. avgift för de fall låntagare inte inom avtalad tid lämnar tillbaka det som de har lånat.

Skolbibliotek

10 § Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2010:800) ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek.

Regional biblioteksverksamhet

11 § Varje landsting och de kommuner som inte ingår i ett landsting ska bedriva regional biblioteksverksamhet med syfte att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller de folkbibliotek som är verksamma i länet.

Högskolebibliotek

12 § Det ska finnas tillgång till högskolebibliotek vid alla universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434). Dessa bibliotek ska svara för biblioteksverksamhet inom de områden som anknyter till utbildning och forskning vid universitetet eller högskolan.

Lånecentraler

13 § För en kompletterande informations- och medieförsörjning ska det finnas en eller flera lånecentraler.

Samverkan

14 § I syfte att ge alla tillgång till landets samlade biblioteksresurser ska bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet samverka.

15 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska avgiftsfritt ställa litteratur ur de egna samlingarna till varandras förfogande.

Skyldigheten att avgiftsfritt ställa litteratur till förfogande gäller inte för folk- eller skolbibliotek.

16 § Bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (1991:900) om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar hindrar inte att folk- eller skolbibliotek avgiftsfritt ställer litteratur till förfogande för ett bibliotek i det allmänna biblioteksväsendet som är beläget utanför kommungränsen.

Biblioteksplaner

17 § Kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

Uppföljning

18 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska ha en nationell överblick över och främja samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet.

Myndigheten ska tillsammans med de regionala biblioteksverksamheterna och kommunerna följa upp hur de biblioteksplaner som antagits har utformats och hur de används.